

”Ökad måluppfyllelse för ungdomar i en problematisk skolsituation och kompetensutveckling för pedagoger kring NPF”

Skolform: Gymnasieskola, fristående

Målgrupp: Elever som befinner sig i en problematisk skolsituation; elever med NPF, låg måluppfyllelse och hög frånvaro.

Verksamhetens namn: Drottning Blankas gymnasieskola

Skolhuvudman: Plusgymnasiet AB

Projektperiod: 2018-01-18—2018-12-18

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Bakgrund.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Behov	3
Målgrupp och omfattning.....	4
Forskning och eller beprövade erfarenheter.....	4
Projektets syfte och mål	4
Syfte	4
Mål	5
Genomförande och delaktighet.....	5
Genomförande	5
Delaktighet	7
Uppföljning av projektets mål	7
Analys och resultat	8
Rekommendationer	10
Bilaga	11

Sammanfattning

Syftet med projektet har varit att öka måluppfyllelsen för elever i en problematisk skolsituation och öka personalens kunskap om NPF, dess konsekvenser för att utveckla det pedagogiska arbetet i klassrummet för att passa fler elever. På vår skola fanns en relativt stor grupp elever som hade en problematisk studiesituation med hög frånvaro och låg måluppfyllelse. Konsekvenser av funktionsvariationer påverkade ofta. Skolans pedagoger hade behov av kompetensutveckling gällande kunskap om NPF och undervisning. Mål för projektet;

1. Ökad närvaro i skolan för målgruppen
2. Ökad måluppfyllelse för målgruppen
3. Ökad känsla av delaktighet, självförtroende och framtidstro hos elevgruppen
4. Ökad kompetens kring [NPF-npf](#) pedagogik hos personalen på skolan

För eleverna arbetades ett individuellt upplägg utifrån ett helhetsperspektiv fram. Lösningfokuserade samtal kring studier, praktik och framtid var viktiga delar. Ett planeringsverktyg att arbeta med togs fram, med en tydlig tanke på att stressreducera och hjälpa eleverna att hushålla med sin energi. Det handlade till stor del om att hitta rutiner och strategier för att få skolsituationen att fungera bättre. Under läsåret genomfördes tillfällen för personalen med föreläsningar, diskussioner och workshops. Till en början var fokus på ökad kunskap och förståelse om NPF och dess konsekvenser för elever i skolan i föreläsningsform med tillhörande diskussioner. Resultaten har varit över förväntan när det gäller målgruppen och ett behov av att arbeta på ett mer förebyggande sätt på gruppnivå har blivit tydligt.

Bakgrund

På vår skola fanns en relativt stor grupp elever som hade en problematisk skol- och studiesituation. Det visade sig i form av hög frånvaro och låg måluppfyllelse. Svårigheterna var mångfacetterade och handlade ofta om konsekvenser av funktionsvariationer och bristande stöd. Flera av eleverna hade negativa erfarenheter med sig från grundskolan. En del av eleverna var isolerade och så kallade "hemmasittare". Det fanns en stor risk att dessa elever skulle misslyckas med sina gymnasiestudier, och därmed få det svårare i livet efter skolan.

Behov

I regeringens rapport "Saknad" (2016) lyftes fram att ungdomar med NPF oftare än andra upplevde utanförskap och riskerade att misslyckas i skolan på grund av bristande stöd, förståelse och anpassningar i undervisningen. För att lyckas förändra detta på vår skola fanns ett behov

av kompetensutveckling gällande fördjupad kunskap om NPF och undervisning med pedagoger. Vi såg även behovet av att arbeta fram metoder och strategier för att bryta mönster och få våra elever tillbaka till skolan. Det fanns också ett behov av att ändra arbetssätt kring dessa elever för att de skulle kunna börja lyckas med sina studier och lämna skolan med ett ökat självförtroende och framtidstro.

Målgrupp och omfattning

Projektets målgrupp har varit gymnasieungdomar som befinner sig i en problematisk skolsituation. De har haft en eller flera funktionsnedsättningar, ofta hög frånvaro och låg måluppfyllelse. Många saknar också betyg från grundskolan.

Av skolans totalt 270 elever valdes 45 elever ut för att delta i projektet. Antalet elever som skulle ingå i projektet minskades ner till ungefär hälften under projektets gång. Detta dels på grund av mindre beviljade projektmedel, dels på grund av att vi valde att fokusera på de elever som stod längst ifrån skolan och hade en mycket problematisk skolsituation. Projektets målgrupp innefattades också av skolans totalt 19 pedagoger.

Forskning och eller beprövade erfarenheter

Projektiden grundar sig i ambitionen att ge de elever som befinner sig i en problematisk skolsituation möjlighet att lyckas bättre med sina studier och öka sin måluppfyllelse. I planering och genomförande har Antonovskys begrepp KASAM varit i fokus. Genom ökad känsla av sammanhang, kan utbildningen och miljön göras meningsfull, begriplig och hanterbar. Detta skulle kunna leda till ökad närvaro och måluppfyllelse.

I SKL:s rapport "Motverka studieavbrott" (2015) ses en negativ självbild och destruktiva livsmönster som ett resultat av hög frånvaro från skolan. Ungdomar med NPF har ofta lågt självförtroende och bristande självkänsla. Mot bakgrund av tidigare studier och rapporter som "*Saknad*" (Regeringen, 2016) och "*Inte enligt mallen*" (Skolinspektionen, 2012) som visar på att den höga frånvaron kan kopplas till bristande förståelse och stöd från skolans håll blev ett av delmålen att arbeta med kompetensutveckling för pedagoger.

Projektets syfte och mål

Syfte

Syftet med projektet var att öka måluppfyllelsen för elever i en problematisk skolsituation och öka kunskapen om olika pedagogiska arbetssätt för barn och elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Vårt utvecklingsprojekt var direkt kopplat till bidragets syfte då vi ville arbeta för att öka måluppfyllelsen för de

ungdomar som har funktionsnedsättningar på skolan, de går ofta på introduktionsprogram och har ofta även hög frånvaro. För att uppnå detta hade vi också som målsättning att öka kunskapen om NPF och olika pedagogiska verktyg i klassrummet hos pedagogerna på skolan.

Mål

1. Ökad närvaro i skolan för målgruppen
2. Ökad måluppfyllelse för målgruppen
3. Ökad känsla av delaktighet, självförtroende och framtidstro hos elevgruppen
4. Ökad kompetens kring NPF-pedagogik hos personalen på skolan

Genomförande och delaktighet**Genomförande****November-december-17**

Projektet grovplanerades, i projektgruppen ingick specialpedagog, kurator, skolsköterska samt rektor.

Januari-18

Rekrytering till projektet påbörjades. En uppdaterad kartläggning av målgruppen påbörjades. Eleverna som blev aktuella för projektet informerades och erbjöds möjligheten att delta i det. Dessa elever fick sedan göra en självskattning och svara på några korta frågor om sin skolsituation med tanken att användas senare för att jämföra svaren, efter halva projektperioden och i slutet. Personal fick också göra en självskattning kring hur de upplevde sin kunskap kring NPF och ge uttryck för vad de önskade sig att lära sig mer om. Vid skattning två och tre ombads de också att beskriva vad de lärt sig mer om.

Februari-maj

En samordnare med socionombakgrund anställdes, arbetet planerades och genomfördes sedan i samarbete med specialpedagog och projektgrupp. Utbildning kring NPF med alla pedagoger på skolan påbörjades. Under vårterminen genomfördes fem tillfällen med föreläsningar, diskussioner och workshops. Till en början var fokus på ökad kunskap och förståelse om NPF och dess konsekvenser för elever i skolan i föreläsningsform med tillhörande diskussioner.

Eleverna i målgruppen arbetade tillsammans med projektsamordnaren fram ett individuellt upplägg utifrån ett helhetsperspektiv. Samtal kring studier, praktik och framtid var viktiga delar. Ett planeringsverktyg att arbeta med togs fram. Det hade formen av ett arbetshäfte med checklista, kort- och långsiktiga mål, översikt, personligt schema, tankar och

funderingar kring framtid och mående (se bilaga 1). Samtalsformen har varit viktig, att det skett i dialog med eleven i centrum. Samtalen har varit lösningsfokuserade med tonvikt på att eleven och dennes framtid är oerhört viktig. Några elever blev hjälpta av att sortera, rangordna och jobba med checklistor kring kurser och uppgifter i skolarbetet. Fokus låg på att stressreducera och hjälpa dem att hushålla med sin energi. De fick hjälp att sätta egna ord på vad deras mål var och varför det var viktigt att få en fungerade studiesituation.

Flera av eleverna var hemmasittare och hade svårt att komma till skolan. Dessa elever söktes upp och en planering för en bättre skolsituation gjordes. I flera fall åkte samordnaren hem eller till en annan plats för att möta eleverna, och göra upp en konkret plan för hur de stegvis skulle komma tillbaka till skolan. Det handlade till stor del om att hitta rutiner och strategier för att komma till skolan och skapa en meningsfull skolsituation.

Juni

Utvärdering med personal och de elever som ingick i projektet.

Augusti-november

Fyra kortare utbildningstillfällen och två halvdagar genomfördes under hösten, med fokus på konkreta verktyg som exempelvis utformning av uppgifter i klassrummet. Arbetsformen övergick alltmer till kollegialt lärande med erfarenhetsutbyten och diskussioner kring uppgifter och planeringsverktyg samt mentorstid.

Hösten inleddes med en "nyinventering" av målgruppen för projektet. En del elever hade slutat i juni, nya elever hade börjat. Några hade blivit alltmer självständiga och behövde inte ingå i projektet längre. Det blev mer fokus på de elever som stod i en mycket problematisk skolsituation. Under hösten utvecklades och befästes samverkan med externa aktörer såsom socialtjänst, psykiatri och arbetsförmedling i större utsträckning. Detta mot bakgrund av det helhetsperspektiv på elevernas situation som präglade projektet, exempelvis genomfördes SIP-träffar.

I samtal och träffar med eleverna lades större vikt vid "framåttänk" och fokus på positiva aspekter efter skolan. Vad eleverna vill och har möjlighet att göra och hur man tar sig dit. Arbetet med elever kring planeringsverktyg fortsatte under hösten och individualiserades alltmer. Frågan kring- och behovet av ett planerings- och samtalsverktyg som främjar studierna på gruppnivå började diskuteras.

December

- Utvärdering och självskattning med personalen.
- Utvärdering med elever och avslutande samtal.

Delaktighet

När det gäller delaktighet har alla elever som ingått i projektet varit delaktiga i sin individuella planering. Personalen som genomfört samtal och arbetat med det är väl utbildade i olika typer av samtalsmetodik liksom kring ungdomar med NPF. De har medvetet arbetat för att i dialogform stärka självförtroende, delaktighet så eleverna ska öka sin tilltro till sin egen förmåga. Bland annat har inslag av motiverande samtal/intervju använts där elevernas egna tankar och insikter blir grunden.

Samtalsmetodiken har varit en viktig faktor för att få eleverna att känna sig delaktiga i sin skolsituation. Elevernas självkänsla och självförtroende har ökat i takt med ökad delaktighet. Samtliga pedagoger på skolan som också deltagit i projektet har gjort självskattning om sin upplevda kompetens kring NPF och beskrivit vilket önskemål de har om att lära sig mer om. Utformning och fokus vid utbildningstillfällena har påverkats av pedagogernas önskemål och utvärderingar.

Uppföljning av projektets mål

1. Ökad närvaro i skolan för målgruppen

Totalt sett har närvaron ökat och alla elever som ingått i projektet har förbättrat sin närvaro. I elevgruppen har en elev kommit tillbaka till skolan på heltidsstudier och kommer troligtvis uppnå en gymnasieexamen. Övriga elever har ökat sin närvaro på något sätt och utvecklats positivt. De flesta har fler timmar i skolan och några som läser på yrkesförberedande program har börjat praktisera i högre omfattning. En elev har till exempel gått från att vara hemma på heltid till att praktisera två dagar/vecka några timmar om dagen. En elev har från att under period ha stannat hemma helt kommit tillbaka till skolan tre dagar/vecka samt börja läsa en kurs. Två elever har fördubblat sin närvaro generellt. Målgruppen har också under projektiden tränat och förbättrat sin förmåga att följa ett schema och ha mer regelbundenhet och rutiner i vardagen. Flera av deltagarna var hemma på heltid innan projektet och några kom till skolan sporadiskt. För dessa har en oerhört positiv utveckling skett.

2. Ökad måluppfyllelse för målgruppen

Totalt sett har måluppfyllelsen ökat. Alla elever i målgruppen har dock haft olika krav och olika mål så det är svårt att redovisa en statistisk utveckling. När vi tittar på enskilda elever så har alla nått framgångar och ökat sin måluppfyllelse på något sätt under projektiden. De två eleverna som nämns i stycket ovan som fördubblat sin närvaro kommer har klarat fler kurser än tidigare, en av dem kommer troligtvis nå gymnasieexamen. Vi har förvånats över hur relativt snabbt de positiva resultaten blev märktes.

3. Ökad känsla av delaktighet, självförtroende och framtidstro hos elevgruppen

Vad som har varit viktigt i projektet är att oavsett elevernas tidigare erfarenheter, deras sociala problematik eller eventuella diagnoser känna att man faktiskt är viktig, att man kan, att man blir lyssnad på och sedd. För att öka självförtroendet hos eleverna har fokus legat på att bryta ner olika mål till mindre relativt överkomliga delmål som en strategi för att känna att man kan lyckas. Oavsett vilken "typ" av elev som har varit aktuell för projektet är det av största vikt att få ett helhetsperspektiv och gemensamt med eleven komma fram till vad just denne är i behov av. För att kunna tydliggöra behov har det krävts att en allians mellan elev och den professionella skapas där tilltro och tillit har gjort att eleven vågat prata om sin situation och känner att denne har blivit lyssnad på. Mot bakgrund av individuella samtal med samtliga elever i projektet upplever vi att alla har fått en ökad känsla av delaktighet, självförtroende och framtidstro, dock uttryckt på olika sätt och i olika hög grad. Flera av eleverna uttrycker att de äntligen känner att de får hjälp, att någon lyssnar på dem och att någon bryr sig. Fler elever uttrycker lättnad över att äntligen är det någon som tror och vill att också de ska lyckas och som inte ger sig om de inte kommer på avtalad tid. Skolan har självfallet haft ambitionen att göra det även tidigare men inte på ett lika riktat och systematiskt sätt. Tidigare har olika personer varit inblandade, som exempelvis mentor, någon eller några från eht, och/eller rektorer. Ingen har kunnat göra det "hela vägen". I projektet har några få arbetat intensivt och inte "gett sig". Flera av eleverna uttrycker också hur betydelsefullt det varit att få träna på att stegvis komma tillbaka efter en tid hemma. Flera av de elever som deltagit i projektet kommer få svårt att klara en gymnasieexamen men de har fått nya insikter om framtiden, möjligheter och ett stärkt självförtroende.

4. Ökad kompetens kring npfpedagogik hos personalen på skolan

Samtliga pedagoger uttrycker i sina skattningar att deras kompetens kring NPF har ökat. Bland annat skriver flertalet att de fått en ökad förståelse kring elever med NPF och de utmaningar som det kan innebära, till exempel upplevd stressnivå, etc. I skattningarna kan vi tydligt se att nästan alla (enbart en person som avviker) upplever att de fått ökade kunskaper om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. På en skala bedömde sig de flesta ligga mellan 4-7 innan insatsen påbörjades i juni bedömde de sig ha kunskaper runt 8-9 (på en skala 1-10 där 1 innebär inga kunskaper alls, och 8 att man tycker man kan det mesta). Flera uttrycker att de fått ökad förståelse för hur elever med NPF kan uppleva stress, bemötande och vikten av struktur och planering.

Analys och resultat

Samtliga elever som var så kallade "hemmasittare" har utvecklats positivt och alla har kommit igång med studier i någon form. I utvärderingar

uttrycker de att de äntligen har börjat komma framåt och har en plan. De uttrycker framtidstro i högre utsträckning. I början av projektperioden framkom att några tyckte det var meningslöst att gå till skolan och inte såg några möjligheter att lyckas. De har börjat komma till skolan när de fått ett mer konkret och handgripligt stöd, samtalen tycks ha haft en betydelsefull roll. Nära samarbete med hemmet har etablerats och ett "träningsprogram" för att komma tillbaka till skolan med små steg. Detta utfall ser vi som ett resultat av att vi genom projektmedlen haft möjlighet att åka och möta enskilda elever i den miljö de känner sig bekväma i. Detta har skapat en trygghet och en känsla av att skolan verkligen bryr sig om dem. Genom att eleverna har etablerat en kontinuerlig kontakt med skolan har också deras känsla av gemenskap med skolan ökat. Den ökade närvaron i skolan har resulterat i en ökad känsla av hanterbarhet och kontroll. NPF i kombination med en psykosocial svår situation innebär att man har oerhört stort behov av struktur och stöd, det behöver inte bli ett stort problem om behovet tillgodoses.

Våra goda resultat tror vi beror på ett mycket medvetet arbete. Olika kompetenser som specialpedagog och socionom har samarbetat kring målgruppen (planering och samtal) vilket genererat positiva resultat. Arbetet kring elever som hamnar "utanför" skolan kommer förmodligen planeras och organiseras annorlunda på skolan framöver. Kanske kommer någon från EHT ha ett större ansvar tidigare då en mentor inte har möjlighet att följa upp i den omfattning som verkar krävs.

När det gäller pedagogerna har vi också sett goda resultat. Alla skattar sin kunskap kring NPF högre i slutet av projektperioden jämfört med början. Flera uttrycker också att de fått ökad förståelse för elever med NPF, exempelvis hur en del kan uppleva stress, ha svårt att hushålla med sin energi och uppleva en ostrukturerad lektion. Under hösten hann de även arbeta med hur lektioner kan planeras och utformas för att passa fler och hur uppgifter kan utformas och anpassas för att passa fler. En påbörjad diskussion kring hur mentorstiden och planeringsverktyg skulle kunna användas för att vara till hjälp för fler elever uppstod tidigt under projektets gång.

Många tankar om hur verksamhet bör utvecklas för att passa fler elever har väckts. Antalet elever med NPF, så kallade "hemmasittare" och/eller med problematisk skolbakgrund tycks öka. Det kommer inte vara hållbart att arbeta lika omfattande på individnivå med alla. Skolan har ansökt och blivit beviljade fortsatt utvecklingsprojekt för 2019 då vår ambition är att försöka utveckla de åtgärdande insatserna på individnivå till att bli mer förebyggande på gruppnivå. Och i det arbetet ta bättre tillvara på de olika yrkeskompetenser som finns i skolans EHT. Vi har förhoppning om att

kunna förebygga att elever som börjar på gymnasieskolan (ofta med NPF, ofta obehöriga och tidigare hög frånvaro) hamnar i en problematisk skolsituation.

Vi har inte genomfört projektet under 2018 fullt ut då vi inte blev beviljade den budget vi sökt för. Vi hade exempelvis inte möjlighet att arbeta med målgruppen på gruppnivå eller utveckla arbetet med pedagogerna på klassrumsnivå. Det fanns inte heller möjlighet att ta med elever som befann sig i riskzonen för att hamna i en problematisk skolsituation i projektet.

Nya insikter som flera av deltagande elever gett uttryck för är en förståelse kring att en fungerande skolsituation inte behöver betyda heltidsstudier inklusive en gymnasieexamen, det kan se ut på olika sätt. Det viktigaste är att eleverna ska lämna skolan med gott självförtroende, att känna att de lyckats med det de kan och att det finns möjligheter i framtiden. Ytterligare insikter är att betydelsen av Antonovskys begrepp KASAM är lika aktuell idag. Känsla av sammanhang, handlar om skolkontext, tillhörighet och gemenskap för elever. Ett arbete på grupp- och organisationsnivå under 2019 är därför mycket viktigt

Rekommendationer

Framgångsfaktorer

Det har varit effektivt att ha en tydlig struktur för att genomföra projektet. Det har varit viktigt på alla nivåer, framförallt för deltagande elever men även för pedagoger och projektgrupp. Det gäller allt från tidsplan till kompetensområden som strukturerades upp redan i ansökan.

Vi hade troligtvis inte lyckats med elevgruppen om vi inte haft ett genomtänkt helhetsperspektiv, med gemensamt synsätt och förhållningssätt i elevarbetet. Och i arbetet med att skapa allians med eleven på ett framåtsyftande och moget sätt. En ambition med att ha trygga vuxna relationer som inte släpper taget i projektet har varit genomgående. Kompetensutveckling med personal för ökad förståelse, ökad kunskap om NPF har varit viktigt liksom att diskutera hur man kan arbeta och tänka lösningsfokuserat även i klassrummet.

Svårt och utmanande

Tidsperspektivet, det var svårt att rekrytera och komma igång när besked kommer tätt in på projektstart. Det har varit en svår utmaning att skapa engagemang hos alla pedagoger så ny kunskap omsätts och används i praktiken i klassrummet. Elever som har varit delaktiga i projektet har ofta en bred problematik som sträcker sig utanför skolvardagen. Det kan vara utmanande att vara beroende av andra samhällsaktörer såsom psykiatri

och socialtjänst för att få skolan att fungera. Ibland har det varit svårt att få till samverkan på ett effektivt sätt.

Vad skulle vi göra annorlunda idag?

Vi skulle arbeta mer med förståelse för projektet och implementering i personalgruppen på ett noggrannare sätt. Vi skulle tillämpa andra arbetsformer för att befästa hur viktigt det är att arbeta mer inkluderande i skolan och utveckla arbetsformer som passar fler elever. Vi skulle lägga tid och resurser på att pedagogerna fick spegla/observera varandra i undervisningen utifrån givna ramar. Planering och utbildning med pedagoger skulle förtydligas och utformas mer som en kurs, med exempelvis prov, redovisningar och seminarier kopplat till undervisningen och speglingstillfällena.

I urvalet av eleverna som skulle ingå i projektet gavs många möjlighet att komma med synpunkter vilket inte var tidseffektivt. Det hade varit enklare att enbart se till: hög frånvaro, låg måluppfyllelse, diagnoser, psykisk ohälsa och elever som inte är behöriga sedan grundskolan (IMYRK), dessa faktorer visar vilka elever som befinner sig i riskzonen och en problematisk skolsituation. Vi skulle intervjua eleverna med en mer kvalitativ ansats för att kunna visa på utveckling på ett tydligare sätt.

Bilaga